

RESSENYA A BELTRAN, VICENÇ, AVENOZA, GEMMA I SORIANO, LOURDES, *BITECA: BIBLIOGRAFIA DE TEXTOS ANTICS CATALANS, VALENCIANS I BALEARS*. VALÈNCIA-BARCELONA, ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA, UNIVERSITAT DE VALÈNCIA I UNIVERSITAT DE BARCELONA, 2013, pp, 428, ISBN: 978-84-370-9038-2

REVIEW TO BELTRAN, VICENÇ, AVENOZA, GEMMA I SORIANO, LOURDES, *BITECA: BIBLIOGRAFIA DE TEXTOS ANTICS CATALANS, VALENCIANS I BALEARS*. VALÈNCIA-BARCELONA, ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA, UNIVERSITAT DE VALÈNCIA I UNIVERSITAT DE BARCELONA, 2013, pp, 428, ISBN: 978-84-370-9038-2

JACOB MOMPÓ NAVARRO
jamomna@alumni.uv.es

Universitat de València

La Bibliografia de textos antics catalans, valencians i balears (BITECA) va néixer al sí del projecte Philobiblon, desenvolupat per Charles B. Faulhaber, de la University of California de Berkeley. La seua finalitat és la de conciliar la descripció d'obres i llibres antics amb les noves tecnologies de la informació. Esdevé, per tant, un instrument de treball capaç, flexible i adaptable. Així doncs, és un projecte que pretén reunir informació sistematitzada i comprovada directament dels originals, sobre els manuscrits i impresos que recullen obres literàries catalanes medievals. Ara bé, per tal de que aquest projecte pugui ésser una eina útil de treball per als medievalistes, els seus autors van creure necessari ampliar el corpus a obres que, tot i no pretendre esdevenir peces literàries, revesteixen un gran interès per als investigadors medievalistes.

Ressenya a Beltran, Vicenç, Avenosa, Gemma i Soriano, Lourdes, *BITECA: Bibliografia de textos antics catalans, valencians i balears*. València-Barcelona, Acadèmia Valenciana de la Llengua, Universitat de València i Universitat de Barcelona, 2013

Tal com mencionen els seus autors a la pàgina web, «per tant, en el repertori es mantenen les traduccions i també les obres originals de matèria científica (medicina, astrologia, etc.) i jurídica, tant els grans compendis com les peces breus (ordinacions, lleis copiades exemptes, receptes fora de les grans col·leccions, fórmules guaridores supersticioses, conjurs, i d'altres peces similars) que serveixen a l'investigador en la mesura que li faciliten una informació que difícilment trobarà aplegada en altre lloc».

L'enorme base de dades que esdevé BITECA la trobem allotjada al web http://bancroft.berkeley.edu/philobiblon/index_ca.html, i ara els seus responsables ens ofereixen aquesta valuosíssima informació buidada, com veurem, en aquest volum que ressenyem.

El professor Albert Hauf, a la presentació d'aquesta obra, ens adverteix del paper fonamental de la transmissió dels coneixements de generació en generació i com l'aparició de l'escriptura ajudà inevitablement a la seua consolidació i difusió. L'aparició de la impremta facilità enormement la difusió de tot plegat. Així doncs, l'ésser humà ha retornat –i ho seguirà fent– una vegada rere altra a l'estudi dels textos que ens han llegat els nostres avantpassats.

La transmissió de tot aquest coneixement i l'estudi de la nostra història no esdevindria gens àgil si no fóra per la gran tasca que històricament han desenvolupat aquells qui es proposaren en cada moment dur a terme la catalogació i confecció de repertoris bibliogràfics. D'entre aquest autors, Hauf destaca les escomeses de Josep Rodríguez i la seua *Biblioteca Valentina*; Vicent Ximeno, *Escriptores del reyno de Valencia*; Just Pastor i Fuster, *Biblioteca Valenciana*; Marià Aguiló Fuster, *Catálogo de obras en llengua catalana impreses desde 1474 hasta 1860*; Josep Ribelles Comín, *Bibliografia de la llengua valenciana* o Pere Bohigas amb el *Repertori de manuscrits catalans*, entre d'altres.

L'edició crítica de textos antics precisa de la consulta de nombrosos repertoris bibliogràfics per tal de poder comparar tants exemplars de l'obra estudiada com siga possible a fi que l'estudi no presente llacunes. Un exemple que ho il·lustra queda reflectit en la presentació d'aquest volum i és el fet que els exemplars dels còdexs que contenen la poesia d'Ausias March, per citar un exemple, es troben dispersos arreu del món. Conèixer, doncs, la localització i descripció exacta de cadascun dels exemplars resulta d'enorme ajuda per a l'investigador. En aquest sentit, la irrupció de la informàtica ajuda impagablement a posar a l'abast de qualsevol usuari tota aquesta informació.

D'aquesta manera, el programa *Philobiblon* permet avançar la recerca bibliogràfica digitalitzada d'una manera coordinada gràcies al desplegament de *Bibliografia espanyola de textos antigues* (BETA), *Bibliografia de textos antigos galegos e portugueses* (BITAGAP) i la *Bibliografia de textos antics catalans, valencians i balears* (BITECA).

Pel que fa al que a nosaltres ens pertoca, el material que Biteca ens aporta en aquest volum representa el buidatge sistemàtic dels arxius i biblioteques més representatius del nostre àmbit lingüístic. A més dels exemplars manuscrits, també s'han estudiat tots els incunables coneguts i quasi tots els impresos del segle XVI de què es tenen constància. Igualment, trobem descrits un per un cada

Ressenya a Beltran, Vicenç, Avenoza, Gemma i Soriano, Lourdes, *BITECA: Bibliografia de textos antics catalans, valencians i balears*. València-Barcelona, Acadèmia Valenciana de la Llengua, Universitat de València i Universitat de Barcelona, 2013

exemplar de què es té notícia i que es troben en arxius d'arreu del món, fent referència a totes i cadascuna d'aquelles dades que puguen resultar útils per als estudiosos de la matèria. D'aquesta manera, el recull de textos esdevé generosíssim, en tant que, a banda de les obres amb gran interès literari, trobem recollides moltíssimes obres de gran interès filològic.

Pel que fa a la seua estructura, BITECA, si tenim en compte la seua disposició original com a base de dades, està organitzada mitjançant una sèrie de taules interrelacionades que permeten disposar d'una gran quantitat d'informació adientment classificada. En aquest sentit, BITECA compta amb una taula principal (MS.ED= Manuscript edition) on trobem la descripció general de tots els manuscrits examinats. Pel que fa als productes de la impremta s'ha seleccionat l'exemplar més complet i ben conservat, el que més s'aproxima allò que hom acostuma a anomenar l'exemplar ideal. A partir d'aquesta taula, l'estudiós pot arribar a totes les còpies conservades (COPIES) de què es té notícia. Les còpies que per un o altre motiu esdevenen singulars es descriuen àmpliament a la taula ANALYTIC. Així mateix, cadascuna de les obres disposa d'una fitxa específica on trobem les dades d'autoria, datació, tipus de text, etc. (UNIFORM-TITLE)

Per tal de fer àgil aquest sistema i poder establir interrelacions entre les diferents taules, cada registre té un número, precedit d'una sigla, que fa referència a la taula en la qual es detalla la informació. Aquest sistema de sigles es redueix a 3 tipus diferents:

MANID 0000: Correspon al número d'identificació de l'exemplar, be siga manuscrit, be l'imprès ideal, on podem trobar la descripció codicològica. A partir d'aquest número es fan les remissions dins de les taules als diferents testimonis.

TEIXID 0000: És la fitxa on es pot trobar tota la informació sobre una determinada obra. Tota aquesta informació, per qüestions pràctiques, s'inclou al CD que acompanya el volum.

CNUM 0000: Aquest número remet a cadascuna de les obres contingudes en un determinat testimoni. Inclou la seua situació en el volum que la conté, els *incipit* i *explicit* i informació rellevant com l'autor, el títol, la versificació si s'escau, etc.

Tota aquesta informació a l'abast d'uns pocs clics des de la seua plataforma digital es converteix en una potent ferramenta per a l'investigador. Malgrat tot, la manera en què s'ha bolcat la informació en el volum físic presenta alguns inconvenients. D'una banda, els exemplars descrits s'han ordenat seguint l'ordre alfabètic de l'arxiu o biblioteca on es troben i no segons el número MANID. D'altra banda, el present volum conté al final una sèrie de taules (Biblioteques i exemplars, Correspondència entre els identificadors de BITECA i els exemplars vinculats a biblioteques i arxius valencians, Correspondència d'aquests últims amb els exemplars principals, Autors i obres, Persones i institucions així com un índex topogràfic) que faciliten a priori la consulta. Malgrat tot, segons el nostre modest parer, si localitzem un determinat autor o obra a la referida taula, ens remet al seu número MANID, però, el fet de no estar ordenats els exemplars segons aquest criteri fa que, per localitzar la seua descripció en el volum ressenyat, s'haja abans de recórrer a la taula

Ressenya a Beltran, Vicenç, Avenoza, Gemma i Soriano, Lourdes, *BITECA: Bibliografia de textos antics catalans, valencians i balears*. València-Barcelona, Acadèmia Valenciana de la Llengua, Universitat de València i Universitat de Barcelona, 2013

de correspondències entre els identificadors Biteca i els exemplars vinculats a biblioteques i arxius valencians on, ara sí, ens remet a la pàgina on podem trobar la descripció, esdevenint la consulta poc àgil.

D'altra banda, la recerca des del lloc web s'efectua a partir de formularis on l'usuari introdueix les dades que coneix de l'exemplar que busca (autor, lloc, data, etc.) i el sistema ens retorna una sèrie de resultats. Aquest sistema resulta molt àgil, però sempre que l'interessat busque alguna cosa determinada. Ara bé, la plataforma web no disposa, com sí que és el cas del volum en paper, d'un índex d'autors, d'obres, toponímic, etc. que en ocasions poden resultar de gran ajuda per a investigadors que, pel motiu que siga, no busquen un exemplar en concret. En aquest sentit, tant la pàgina web com el volum en paper, esdevenen dues ferramentes de treball que, utilitzades de manera conjunta en resulten del tot complementàries.